

Zenon Weigt

Tekst specjalistyczny w dydaktyce uniwersyteckiej

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 5,
135-144

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zenon WEIGT
Uniwersytet Łódzki

Tekst specjalistyczny w dydaktyce uniwersyteckiej

Abstract:

Specialist text and university didactics

In the age of the dynamic development of international relations, especially in economics and law, it is essential to train students of neophilological departments in translation of specialist texts. The article presents the place and role of specialist texts taking philological studies, especially occupational translator departments, as an examples. Specialist texts may be translated during taught courses designed for both undergraduate and postgraduate students. Especially postgraduate students are linguistically well prepared to take additional classes in order to improve their skills in translation of specialist texts. Moreover, by taking the additional classes, the students may broaden their interest in economics, law, medicine etc. and improve specialist knowledge. They may also acquire additional (apart from factual and linguistic) competence, i.e. terminological and textual. The article presents certain important issues concerning training of university staff teaching translation of specialist text, which needs to be discussed by Germanists. It is also essential to pay attention to extralinguistic knowledge of lecturers in translation of specialist texts and the quality of their extralinguistic knowledge.

Wstęp

Na wstępie należy rozróżnić typy kształcenia w języku obcym, spotykane najczęściej na polskich uniwersytetach: (1) Kształcenie językowe w ramach filologii. (2) Kształcenie językowe zorientowane zawodowo w Studium Języków Obcych, względnie Centrach Językowych. (3) Kształcenie w języku obcym na kierunku poza filologią.¹

Niniejszy artykuł odnosi się zasadniczo do kształcenia językowego w ramach filologii germańskiej².

---

¹ Np. zajęcia w języku obcym na studiach prawa niemieckiego i francuskiego na Uniwersytecie Łódzkim.

² W sprawie kształcenia pozafilologicznego zob. A. M. Harbig (2008).

1. Miejsce tekstu specjalistycznego w dydaktyce uniwersyteckiej

W kształceniu neofilologów (germanistów) spotyka się rzadko osobny przedmiot, np. *Języki/ teksty specjalistyczne*, który koncentrowałby się wyłącznie na językowej analizie tekstu, pozyskiwaniu nowego słownictwa specjalistycznego, względnie pracy terminologicznej. Tekst specjalistyczny występuje raczej na zajęciach z praktycznej nauki języka niemieckiego, zróżnicowanych w głównej mierze ze względu na stopień studiów. Pojawienie się tekstu specjalistycznego lub popularno-naukowego jest często przypadkowe, związane raczej z zaplanowanym tematem zajęć. Chodzi tu głównie o aspekt poznawczy, o zapoznanie studentów z nowym tematem jakiejś dyscypliny naukowej, o pozyskanie nowego słownictwa i poszerzenie wiedzy ogólnej. Towarzyszą temu wszelkiego rodzaju działania dydaktyczne, jak: wspólna eksplikacja znaczenia napotkanych w tekście terminów, ćwiczenia na utrwalenie słownictwa itp. Ponieważ tekst ma ścisły związek z tematyką realizowanych treści, staje się on impulsem do różnych form wypowiedzi ustnych.

Następnym rodzajem zajęć są zajęcia tłumaczeniowe, które oferowane są studentom jako jedna z części składowych praktycznej nauki języka niemieckiego, bądź jako blok zajęć w ramach fakultetu zawodowego translatoryka. Na zajęciach tłumaczeniowych w ramach praktycznej nauki języka niemieckiego przydatne są teksty specjalistyczne o bardzo różnym stopniu trudności, w zależności od tego, czy zajęcia odbywają się na pierwszym czy drugim stopniu studiów. Szczególną uwagę należy zwrócić na dobór tekstów, reprezentatywnych dla pewnej specyfiki języka tekstu specjalistycznego, która jak wykazuje praktyka, jest stałym problemem dydaktycznym. Studenci uczestniczący w tych zajęciach – szczególnie na pierwszym stopniu nauczania – nie posiadają wystarczających kompetencji tłumaczeniowych, nie znają podstawowych strategii translatorskich, ich wiedza o tekście specjalistycznym jest w zasadzie minimalna.

Natomiast w bloku zajęć tłumaczeniowych wchodzących w skład fakultetu zawodowego translatoryka na poziomie drugiego stopnia studiów tekst specjalistyczny ma zdecydowanie inną pozycję i rolę. Adresatem zajęć jest student germanistyki z dość dobrą znajomością języka niemieckiego³, operujący relatywnie bogatym słownictwem języka ogólnego i języka podstawowych specjalizacji z dotychczasowego przebiegu studiów, tzn. w zakresie literatury, językoznawstwa i glottodydaktyki. Student jest silnie umotywowany możliwością uzyskania dodatkowych umiejętności tłumaczeniowych i zderminowany w zmiernaniu do finalnego celu fakultetu. Zajęcia nie odbywają się w środowisku języków specjalistycznych, więc środki językowe, które są charakterystyczne dla języków specjalistycznych nie są mu znane, stają się zarówno celem, jak i środkiem kształcenia. Nie bez znaczenia jest również fakt, że student posiada wiedzę z zakresu teorii przekładu, nie posiada zasadniczo wiedzy fachowej.

³ Po sprawdzianie kwalifikacyjnym pisemnym i ustnym.

W dydaktyce tłumaczenia swoje stałe miejsce ma wstępna analiza różnego rodzaju tekstów specjalistycznych, wykazująca ich wspólne i różne cechy językowe oraz pełnione funkcje. Przy tej okazji kontrastuje się je z tekstami języka ogólnego. Treści fachowe zawarte w tych tekstach mogą jednocześnie stanowić bazę do poszerzania wiedzy studenta z ustalonych w treściach programowych dyscyplin (np. ekonomia, prawo, medycyna i in.). Poza tym student zdobywa wiedzę o formalnych cechach takich tekstów, które wiążą się z realizacją czynności prawnych, jak np. akty notarialne oraz teksty orzecznictwa sądowego, o procedurach tłumaczeniowych, np. wiedzę o sporządzaniu tłumaczenia przysięgłego. Wiąże się to z kompetencją rzeczową, która obejmuje również wiedzę ogólną studenta, wszystkie informacje wniesione do treści zajęć, a zdobyte poza procesem dydaktycznym.

Szczególnie teksty prawne i prawnicze są podwójnym wyzwaniem dla studentów germanistyki. Po pierwsze ze względu na brak kompetencji fachowej (wiedzy np. z prawa cywilnego, karnego itp.), jak i ze względu na niewystarczającą wiedzę językową – brak znajomości charakterystycznego słownictwa, terminologii, typowych konstrukcji syntaktycznych. Wprowadzanie tekstów prawnych na zajęcia niesie ze sobą ryzyko niezrozumienia treści aktów normatywnych ze względu na wysoki stopień fachowości i stosowanie odmiennych środków językowych. Do tych najbardziej istotnych należą, według językoznawców niemieckich⁴, takie jak:

- czasowniki modalne o różnym stopniu modalności *können, sollen, müssen, dürfen*; często połączone z partykułą negującą *nicht* – decydują one o charakterze normy prawnej;
- konstrukcje językowe wyrażające modalność w inny sposób, jak np. *sein+zu+Infinitiv* lub *haben+zu+Infinitiv*;
- czasownik *gelten* w charakterystycznym prawnym użyciu: *Es gilt ... materielles Recht, die Vollmacht gilt für...*;
- kondensaty językowe z przed- i przyrostkami: *-bedürftig: beweisbedürftig, zustimmungsbedürftige Entscheidung; -fähig, -mäßig, -intensiv, -trächtig: gewerbsvorschriftsmäßig; prüfungsfähig*, aber: *deliktfähig*; kondensaty rzeczownikowe: *Verkehrsunfallflucht*⁵;

⁴ Lista środków językowych, na które należy zwrócić szczególną uwagę w dydaktyce tłumaczeniowej, jest obszerniejsza. Zob. Z. Weigt (2001, 2002).

⁵ S. Weber (1996:9) pisze: „So lassen sich Adjektivbildungen wie *transportfähig, zahlungsfähig* leichter auflösen als Bildungen wie *rechtsfähig, prozeßfähig, geschäftsfähig*, die als Fachwörter definiert sind, z.B. *rechtsfähig sein*: ‘in der Lage sein/fähig sein, Träger von Rechten und Pflichten zu sein’. Nehmen wir nun an, daß der Lerner auf die Formulierung wie *jemand ist deliktfähig* stößt, so kommt er mit den Erfahrungen, die er bisher mit *-fähig*-Bildungen gesammelt hat, nicht weiter: Er würde also (...) deuten: ‘eine Person, die *fähig/in der Lage* ist, Delikte zu begehen’. Gemeint ist jedoch: ‘eine Person, die *fähig/in der Lage* ist, für das begangene Delikt verantwortlich zu sein, die über die zur Erkenntnis der Verantwortlichkeit erforderliche Einsicht verfügt”.

- konstrukcje, w których zdanie wprowadza czasownik *sein* wraz z rozszerzeniem warunku przez *so tritt, wenn* np. „§ 269. [Leistungsort] ... (2) Ist die Verbindlichkeit im Gewerbebetriebe des Schuldners entstanden, so tritt, wenn der Schuldner seine gewerbliche Niederlassung an einem anderen Orte hatte, der Ort der Niederlassung an die Stelle des Wohnsitzes. ...”;
- kolokacje charakterystyczne dla języka prawa, ekonomii: *vorläufiger Gegenstandswert, gezogener Wechsel*⁶;
- złożenia wielowyrazowe: *Datenzugriffssicherungschutz*;
- frazeologizmy (wyrażenia rutynowe, schematyzmy) w tekście specjalistycznym: *Soweit einzelnen Bestimmungen dieses Vertrages den Vorschriften ... widersprechen oder nichtig sind, behalten ... ihre Wirksamkeit*⁷; *die vorläufige Vollstreckbarkeit (eines Urteils) anordnen; einstweilige Aussetzung der vorläufigen Vollstreckbarkeit eines Versäumnisurteils* itp.

2. Dobór tekstów specjalistycznych

W przypadku tekstów normatywnych bezcelowe jest ich dydaktyzowanie (upraszczanie językowe i treściowe, skracanie, eksplikowanie terminu w tekście dla łatwiejszej percepcji przez studentów). Takie działanie, znane w dydaktyce języków obcych, spełnia swoją rolę w dydaktyce ogólnej, ale w dydaktyce translacji pozbawiłoby wręcz właściwego charakteru tekstu specjalistycznego i istotę przekładu. Nie ma to związku z doбором tekstu do warunków językowych studentów, bowiem zawsze istnieje możliwość doboru tekstu mniej lub bardziej nasyczonego „fachowością”. Dobór tekstu autentycznego motywuje dodatkowo studentów do pracy w aspekcie poznawczym, doceniają oni możliwość zdobycia nowej wiedzy fachowej, z czym wiąże się poznanie nowej terminologii i operowanie w tłumaczeniu nowymi środkami językowymi na podstawie tekstu oryginału. Praca z tekstem autentycznym to praca w „naturalnym” środowisku tekstowym adepta przekładu⁸.

3. Praca terminologiczna

Zasadniczym problemem na zajęciach tłumaczeniowych ze studentami jest praca z terminem. Rozwijanie kompetencji terminologicznej winno odbywać się w tzw. pracy terminologicznej, która jest stałą formą zajęć tłumaczeniowych. Ma

⁶ Zob. Z. Berdychowska (1999).

⁷ Zob. M. Płomińska (2010).

⁸ Zob. dokładniej S. Grucza (2000, 2012) oraz A. M. Harbig (2008).

to ścisły związek z (nie)posiadaniem wiedzy przez studenta neofilologii z określonej dziedziny. Brak jest w procesie dydaktycznym wsparcia ze strony specjalistów i ekspertów wybranych dziedzin. Studenci muszą zatem uzupełniać odnośną wiedzę poza fakultetem lub indywidualnie na zasadzie samokształcenia. Organizacja pracy terminologicznej polega na wspólnym ze studentami eksplikowaniu znaczenia terminu. Podczas lektury tekstów specjalistycznych wyekscerpowane zostają terminy, z których studenci sporządzają indywidualnie względnie w pracy z partnerem alfabetyczną listę z informacjami o terminie⁹. W przypadku tekstów prawnych odszukują definicję terminu z przepisu prawa w ustawie, następnie uzupełniają ją o informacje dodatkowe z podobnych tekstów literatury przedmiotu i innych paralelnych tekstów. Zebrane informacje o znaczeniu terminu konfrontują z definicjami w różnych jedno- i dwujęzycznych słownikach specjalistycznych oraz encyklopediach i poszerzają zasoby językowe o nowe jednostki wyrazowe (również terminy), dokonując poszukiwań na stronach internetowych.

Tak przygotowane listy terminów wraz z ich znaczeniami stają się z czasem podręcznymi słowniczkami każdego studenta. Materiał językowy zaczerpnięty z paralelnych tekstów specjalistycznych jest poza tym istotnym uzupełnieniem haseł w słownikach dwujęzycznych, nie nadążających za ich aktualizacją.

4. Teksty paralelne i bazy danych

W dydaktyce translacji tekstów specjalistycznych poza słownikami specjalistycznymi dużą rolę odgrywają teksty paralelne i terminologiczne bazy danych. Systematyczne studiowanie tekstów paralelnych uzupełnia leksykę mini-glosariuszy sporządzanych przez studentów zarówno indywidualnie, jak i w grupie. Prowadzi to do ciągłej kontroli pozyskiwanych leksemów i zapisywania ich w komputerze dla całej grupy w postaci mini-bazy danych terminologicznych¹⁰. S. Šarčević (1999: 104) definiuje teksty paralelne jako równoprawne wersje językowe tekstów normatywnych, a Z. Krzysztoforska-Weisswasser (1995: 18 i n.) podkreśla ich znaczenie jako „tekst[ów] tego samego typu na ten sam temat, które powstały w takiej samej sytuacji komunikacyjnej”. Teksty takie mają nie tylko znaczenie jako wzorce tekstowe dla studentów (podobnie B. Z. Kielar 1991: 136–137), ale są one również cennym źródłem wiedzy terminologicznej. W przypadku terminologii prawnej jest

⁹ O zakładaniu kartoteki terminologicznej pisze K.-D. Schmitz (2007: 457) w sposób następujący: „Um die Ergebnisse Ihrer Recherche für die Qualitätssicherung (Begründung der Wahl Ihrer Übersetzung), für zukünftige Übersetzungen oder für die Produktion eines kleinen EDV-Glossars festzuhalten, legen Sie eine Karteikarte, eine Textdatei oder einen Datenbankeintrag an, notieren alle gefundenen Informationen und ergänzen diese durch weitere Daten, die Ihnen bei einer späteren Nutzung hilfreich sein können.” Rolę tę przejmują obecnie komputery.

¹⁰ Sporządzanie własnych glosarów opisuje U. Kautz (2002: 100–101).

ona często ściśle związana z regulacjami prawnymi w różnych krajach niemieckiego obszaru językowego. Dotyczy to również baz danych terminologicznych (np. bazy IATE – InterActive Terminology for Europe, Datenbasis Eurodicautom, Multilinguale Terminologiedatenbank), zawierające terminologię międzynarodową i ponadnarodową. Dla języków, których użycie wykracza poza granice jednego państwa, występuje często polisemia, polegająca na tym, że jedno pojęcie bywa desygnatem różnych pojęć w obrębie różnych systemów prawnych, np. niemieckiego, austriackiego czy szwajcarskiego. Studenci mogą poznać zasady tworzenia terminów w oparciu np. o normę DIN 2342 z roku 1992.

Opracowywanie mini-glosarów do terminologii zaczerpniętej z tekstów specjalistycznych dotyczy zarówno języka wyjściowego, jak i docelowego w procesie tłumaczenia. Jest rzeczą zrozumiałą, że student często nie rozumie definicji terminu w języku ojczystym, nie mówiąc już o języku obcym. Język ojczysty jest tu wsparciem dla języka obcego w rozumieniu obcojęzycznego tekstu specjalistycznego; studenci mogą również porównać, jak są zbieżne bądź jak różnią się od siebie definiowane terminy w języku niemieckim i polskim. Praca terminologiczna ze studentami fakultetu zawodowego translatoryka ma również dodatkowy, istotny aspekt dydaktyczny. Przez systematyczność pracy z terminem studenci nabierają przyzwyczajenia do poszukiwania informacji celem wyjaśnienia znaczenia terminu, do używania w codziennej pracy tłumacza słowników specjalistycznych, leksykonów i encyklopedii i w końcu do uaktywnienia elementów kognitywnych posiadanej wiedzy oraz jej poszerzenia. Podkreśla to również J. Pieńkos (1999: 212), stwierdzając:

Przyszłego tłumacza należy nauczyć posługiwać się słownikami, encyklopediami i innymi materiałami leksykograficznymi zarówno tymi o charakterze ogólnym, jak i specjalistycznymi. Doświadczenie wykazuje, że te podstawowe narzędzia warsztatu pracy tłumacza są im nie tylko nieznanne, ale też przez nich lekceważone. Niewielu jest (nawet doświadczonych) tłumaczy, którzy potrafią wykorzystać w pracy przekładowej bogactwo leksykalne, oferowane przez leksykografię słownikową i encyklopedyczną. Tu warto tylko odnotować, że trudno sobie wyobrazić pracę tłumacza bez umiejętności konsultowania słowników, encyklopedii, tezaurusów, glosariuszy terminologicznych.¹¹

Powyższe dotyczy również przygotowania glosariuszy tematycznych, będących składnikiem pracy terminologicznej. Sporządzane są one do aktualnie pojawiających się tematów, wynikających z przeznaczonych do tłumaczenia tekstów specjalistycznych, np. *kryzys finansowy w Europie i w świecie, zrównoważona gospodarka* itp. oraz „stałych” tematów, które często sprawiają trudności w tłumaczeniu, jak

¹¹ O zajęciach z terminologii pisze U. Kautz (2002: 433) następująco: „Angesichts der zahlreichen neuen Termini aller Wissensgebiete, die in den verschiedenen Sprachen praktisch täglich geprägt werden, sind gesonderte Lehrveranstaltungen zur Terminologielehre und -arbeit nützlich. Sie sollen den Lernern Wissen über die Bildung und Klassifikation von Termini und Fertigkeiten in der terminologischen Recherche unter Einsatz aller Recherchemittel vom Wörterbuch bis zur Datenbank vermitteln”.

np. sądownictwo, szkolnictwo, nazwy instytucji, zawodów do rejestru usług, rachunkowość itp. w Niemczech i w Polsce. W tekstach z zaplanowanymi tematami studenci dokonują indywidualnie wyboru słownictwa, ustalają w pracy grupowej za pomocą definicji ich znaczenie, umieszczają w glosariuszu tematycznym i jednocześnie uzupełniają glosariusz terminologiczny i terminologiczną bazę danych.

5. Kompetencja lingwistyczno-tekstowa

W dotychczas wymienionych kompetencjach, tzn. językowej, rzeczowej i terminologicznej, oczekuje się od studenta na zajęciach tłumaczeniowych, że: (a) zna znaczenie terminów tekstu specjalistycznego i potrafi je użyć w tekście docelowym; jest świadom specyfiki języka specjalistycznego; (b) posiada wiedzę fachową stosownie do wykształcenia, np. porównania systemu prawnego, systemu sądownictwa w Niemczech i Polsce itp.; (c) zna składnię tekstów specjalistycznych, oraz (d) rozróżnia strukturę tekstów specjalistycznych i przenosi ją w tłumaczeniu na język docelowy.

Poza czterema klasycznymi (podstawowymi) kompetencjami tłumaczeniowymi student winien legitymować się kompetencją tekstową, niezbędną w procesie translacji¹². W praktyce tłumaczeniowej student winien wykazać dwie istotne umiejętności. Pierwsza z nich o charakterze receptywnym to rozumienie treści tekstu, druga natomiast jest produktywna, tzn. student winien wykazać umiejętność tworzenia nowych tekstów w języku docelowym. Tłumaczenie jest aktem komunikacyjnym realizowanym między innymi za pomocą tekstów, tu tekstów specjalistycznych, w którym niezbędne jest operowanie językiem specjalistycznym i przekazanie treści komunikatu (translatu) za pomocą terminów i w formie odpowiedniej do tekstu oryginału. W tej kompetencji student winien znać cechy tekstów wzorcowych i posiadać zdolność ich przełożenia na strukturę tekstową języka docelowego. Przed kształceniem tej kompetencji (po kompetencji językowej i rzeczowej) student pracuje z tekstem specjalistycznym w fazie okołotłumaczeniowej, a więc na ćwiczeniach językowych, uczy się tworzyć parafrazy, poszerza słownictwo specjalistyczne, orientuje się m.in. w słowotwórstwie terminologicznym i zna struktury tłumaczonych tekstów. Najwięcej problemów tłumaczeniowych niosą ze sobą teksty normatywne i administracyjno-prawne, wymagające nie tylko umiejętności tłumaczeniowych jako takich, ale choć w minimalnym stopniu tzw. „myślenia prawniczego”, niezwykle trudnej umiejętności dla nie-prawnika. Niezbędne jest rozpoznanie przez studenta odpowiedniego typu tekstu, rozumienie

¹² Precyzuje to polska norma PN EN 15038 z 2006 r. w zakresie usług tłumaczeniowych.

jego treści i rozwiązania problemu tłumaczeniowego, tak jak pisze o tym J. Pieńkos (1999: 121):

Powodzenie w przekładzie tekstu prawnego (...) zależy od umiejętności rozróżniania i analizowania przez tłumacza problemów, jakie rodzi tekst prawny. (...) Zanim przystąpi do spełnienia swojej misji przekazania komunikatu zawartego w tekście źródłowym, tłumacz musi się upewnić, czy zrozumiał ten komunikat. Wymaga to znajomości systemu prawnego, na którym dany komunikat jest oparty, można ją uzyskać dzięki badaniu dokumentów źródłowych lub konsultacji ze specjalistami.

Pomocne w tym są przede wszystkim teksty paralelne, opisywane wyżej, służące tłumaczemu za wzorec typu tekstu z jego strukturą na makro- i mikroplaszczyźnie oraz jego globalną strukturą. W tekstach prawa będzie to struktura tzw. normy prawnej (niem. *Rechtssatz*), wewnętrzny logiczny układ (ustawy, kodeksy itp.), podział na księgi, rozdziały itp., charakterystyczne segmenty tekstów notarialnych (preambuła, siedziba notariusza, identyfikacja stawających, przedmiot np. umowy spółki itp.). Sygnalizują one z jednej strony treść aktu, z drugiej natomiast widać powiązania międzytekstowe z innymi tekstami prawnymi, np. kodeksów, których pewne segmenty przytaczane są dosłownie na przykład w akcie notarialnym. Z dydaktycznego punktu widzenia kompetencja tekstowa jest zwieńczeniem wysiłków studenta i wykładowcy oraz doskonałym przygotowaniem do tworzenia jakościowo poprawnych tekstów obcojęzycznych w procesie translacji. Jest zarazem wykazaniem wiedzy językowej i rzeczowej studenta i świadczy o umiejętności rozwiązywania przez niego problemów tłumaczeniowych.

6. Podsumowanie

Poruszony temat wpisuje się w aktualną sytuację rynku pracy dla germanistów studiujących filologię germańską na poziomie uniwersyteckim. W dobie dynamicznego rozwoju stosunków międzynarodowych, w tym w takich dziedzinach, jak ekonomia i prawo, istotne jest wyposażenie studentów w dodatkowy instrument, jakim jest umiejętność przekładu tekstu specjalistycznego. W tekście poruszyłem miejsce występowania tekstu specjalistycznego na przykładzie studiów filologicznych w ramach tzw. fakultetu zawodowego translatoryka. Tekst specjalistyczny staje się interesującym obiektem badawczym nie tylko w ramach przygotowywanych prac magisterskich, ale i na zajęciach przekładowych studiów drugiego stopnia. Dopiero wtedy student wnosi dobre przygotowanie językowe, niezbędne do podjęcia dodatkowych zajęć w ramach intensywniejszej i lepszej jakościowo nauki przekładu tekstu specjalistycznego. Poza wspomnianą znajomością języka oczekuje się od studenta zainteresowania tematami takich dziedzin, jak ekonomia, prawo czy medycyna, aby mógł poszerzać swoją wiedzę specjalistyczną w trakcie zajęć

translatorycznych i zdobywać dodatkowe kompetencje poza językową i rzeczową – kompetencję terminologiczną i tekstową. Odmianą, niezwykle ważną kwestią, nieporuszoną w artykule jest problem przygotowania zawodowego wykładowców prowadzących zajęcia tłumaczeniowe tekstów specjalistycznych. Powstaje pytanie o wiedzę pozajęzykową, jaką wykładowca wnosi w proces dydaktyki translacji języka specjalistycznego i jaka jest jej jakość. Chodzi tu o wiedzę glottodydaktyczną i wiedzę dotyczącą struktury tekstów specjalistycznych. Niech niniejszy tekst będzie kolejnym zachęceniem do dalszej dyskusji o treściach programowych dydaktyki translacji i podjęcia wspólnego wysiłku zapewnienia dobrej jakości zajęciom przekładowym na poziomie uniwersyteckim.

BIBLIOGRAFIA

- BERDYCHOWSKA, Z. (1999), *Fachsprachliche Kollokationen und terminologisierte Ausdrücke in der Sprache der Rechtswissenschaft*, (w:) M. Kłańska, P. Wiesinger (red.), *Vielfalt der Sprache. Festschrift für A. Szulc zum 75. Geburtstag*. Wien. 259–273.
- GRUCZA, S. (2000), *Kommunikative Adäquatheit glottodidaktischer Texte – Zur Kritik des sog. Authentizitätspostulats. Adekwatność komunikacyjna tekstów glottodydaktycznych – Krytyka tzw. postulatu autentyczności*, (w:) Niemiecki w dialogu. *Deutsch im Dialog*. 2/1 2000. Warszawa. 73–103.
- GRUCZA, S. (2012), *Zum Begriff didaktischer Text in der Fachtranslationsdidaktik*, (w:) M. Olpińska-Szkiełko, S. Grucza, Z. Berdychowska, J. Żmudzki (red.), *Der Mensch und seine Sprachen. Festschrift für Professor Franciszek Grucza*. Frankfurt/M. 258–273.
- HARBIG, A. M. (red.) (2008), *Nauczanie języków obcych w szkole wyższej*. Białystok.
- KAUTZ, U. (2002), *Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens*. München.
- KIELAR, B. Z. (1991), *Problemy tłumaczenia tekstów specjalistycznych*, (w:) F. Grucza (red.), *Teoretyczne podstawy terminologii*. Wrocław, Warszawa. 133–140.
- KIELAR, B. Z. (2003), *Zarys translatoryki*. Warszawa.
- KRZYSZTOFORSKA-WEISSWASSER, Z. (1995), *Zbiór dokumentów polskich dla tłumaczy przysięgłych*. Warszawa.
- PIEŃKOS, J. (1999), *Podstawy juryslingwistyki. Język w prawie – Prawo w języku*. Warszawa.
- PŁOMIŃSKA, M. (2010), *Routineformeln in deutschen und polnischen juristischen Texten*, (w:) M. Duś, G. Zenderowska-Korpus (red.), *Fachsprachenpropädeutik im Germanistikstudium*. Częstochowa. 149–161.
- POLSKA NORMA EN 15038. Usługi tłumaczeniowe. Wymagania dotyczące świadczenia usług. Polski Komitet Normalizacyjny. Warszawa 2006.
- SCHMITZ, K.-D. (2007), *Terminologiarbeit und Terminographie*, (w:) K. Knapp et al. (red.), *Angewandte Linguistik. Ein Lehrbuch*. Stuttgart. 457–478.
- ŠARČEVIĆ, S. (1999), *Das Übersetzen normativer Rechtstexte*, (w:) P. Sandrini (red.), *Übersetzen von Rechtstexten. Fachkommunikation im Spannungsfeld zwischen Rechtsordnung und Sprache*. Tübingen. 103–118.
- WEBER, S. (1996), *Sprache und Recht*, (w:) Arbeitsmaterial Chemnitz/Plzen. Udostępniony manuskrypt z roku 1996.

- WEIGT, Z. (2001), *Język polityki i prawa w dydaktyce tłumaczeniowej*, (w:) A. Kopczyński, U. Zaliwska-Okrutna (red.), *Język rodzimy a język obcy. Komunikacja, przekład, dydaktyka*. Warszawa. 183–190.
- WEIGT, Z. (2002), *Fachkommunikative Komponenten im Übersetzungsunterricht für Germanistikstudenten*, (w:) W. Kalaga, Z. Mielczarek, T. Rachwał, D. Pindel (red.), *Literature and Linguistics. Literatur und Linguistik*. Vol. 1. Reihe: Academic Papers of College of Foreign Languages. Wissenschaftliche Beiträge der Hochschule für Fremdsprachen. Częstochowa. 195–205.